

Sygn. akt IV CNP 25/19

POSTANOWIENIE

Dnia 27 sierpnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie ze skargi powoda
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku
Sądu Okręgowego w Z.
z dnia 31 stycznia 2018 r., sygn. akt [...],
w sprawie z powództwa M. Ł.
przeciwko Z. Ł.
o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 27 sierpnia 2020 r.,

odrzuca skargę.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 31 stycznia 2018 r. Sąd Okręgowy w Z., po rozpoznaniu apelacji pozwanej Z.Ł. zmienił wyrok Sądu Rejonowego w H. z dnia 4 września 2017 r. i oddalił powództwo M.Ł. o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego - wyroku Sądu Okręgowego w Z. z dnia 12 lipca 2013 r. (I C [...]), w części dotyczącej zasądzonych od M.Ł. na rzecz Z.Ł. alimentów w kwocie po 500 zł miesięcznie za okres od sierpnia 2013 r. do sierpnia 2017 r.

W skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem, wniesionej dnia 7 sierpnia 2019 r. (k. 21), powód M.Ł. zarzucił wydanie tego orzeczenia z naruszeniem art. 125 § 1 k.c. w związku z art. 382 i art. 386 § 1 k.p.c. przez brak

rozpoznania zarzutu przedawnienia oraz art. 229 w związku z art. 386 § 1 k.p.c. przez pominięcie przy orzekaniu faktu przyznania przez pozwaną, że powód od sierpnia 2016 r. płacił alimenty na jej rzecz, co skutkowało oddaleniem powództwa w całości, w sytuacji gdy w tym zakresie było ono uzasadnione.

Skarżący wskazał także, że w sprawie brak było podstaw do wniesienia skargi o wznowienie postępowania, a od zaskarżonego orzeczenia nie przysługiwała skarga kasacyjna.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem ma charakter subsydiarny, co wiąże się z założeniem, że odpowiedzialność Skarbu Państwa w związku z wydaniem niezgodnego z prawem orzeczenia sądu stanowi ultima ratio, która może aktualizować się tylko wtedy, gdy strona uczyni wszystko, co możliwe aby nie dopuścić do powstania szkody, co w szczególności odnosi się do skorzystania z wszystkich prawem przewidzianych środków prawnych, mogących wyeliminować z obrotu prawnego wadliwe orzeczenie.

Zgodnie z art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia powinna zawierać m.in. wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe.

Skarżący wnosząc skargę w dniu 7 sierpnia 2019 r. nie wziął pod uwagę, że dnia 3 kwietnia - wraz z wejściem w życie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2018 r. poz. 5 ze zm. - dalej: „u.s.n.”) do polskiego systemu prawnego została wprowadzona skarga nadzwyczajna. Celem tego środka jest eliminacja orzeczeń naruszających zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji RP albo w sposób rażący naruszających prawo przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie, albo w których doszło do oczywistej sprzeczności istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego. Ustawodawca nie ustalił żadnych zasad mających służyć powiązaniu tego kolejnego nadzwyczajnego środka prawnego z systemem środków funkcjonujących w systemie prawnym przed jego wprowadzeniem. Z art. 115 u.s.n. wynika jedynie, że skarga nadzwyczajna może być wniesiona także od orzeczeń,

które uprawomocniły się przed wejściem w życie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, w terminie trzech lat od dnia wejścia w życie tej ustawy.

Zważywszy, że uwzględnienie skargi nadzwyczajnej - zgodnie z art. 398¹⁵ i 398¹⁶ w zw. z art. 95 u.s.n. (z wyjątkiem, o którym mowa w art. 89 § 4 u.s.n.) - prowadzi do uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania albo do jego uchylenia i orzeczenia na nowo co do istoty sprawy, a więc do eliminacji "szkody judykacyjnej", nie może być wątpliwości, że skarżący wnosząc skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia po dniu 3 kwietnia 2018 r., celem spełnienia wymogu z art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., musi wykazać, że wzruszenie zaskarżonego wyroku nie jest możliwe także w wyniku wniesienia skargi nadzwyczajnej, skoro jej uwzględnienie może prowadzić do usunięcia źródła szkody, a tym samym uczynić odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa bezprzedmiotową. Jest to uzasadnione interesem publicznym, któremu odpowiada założenie, że pierwszeństwo przed ewentualną odpowiedzialnością Skarbu Państwa za niezgodne z prawem prawomocne orzeczenie musi mieć procesowa możliwość usunięcia źródła szkody tj. zmiany lub uchylenia tego orzeczenia (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2018 r., III CNP 9/18, OSNC 2018, Nr 12, poz. 121, z dnia 12 października 2018 r., IV CNP 38/18, niepubl., z dnia 6 listopada 2018 r., II CNP 17/18, niepubl., i z dnia 20 grudnia 2018 r., III CNP 19/18, niepubl.).

Oceny tej nie zmienia okoliczność, że do wniesienia skargi nadzwyczajnej uprawnione są jedynie podmioty określone w art. 89 § 2 w zw. z art. 115 § 1a u.s.n., skoro strona może zwrócić się do legitymowanego podmiotu o jej wniesienie. Dopiero negatywna ocena tego podmiotu będzie wywoływać niemożność uchylenia lub uchylenia i zmiany prawomocnego orzeczenia w drodze skargi nadzwyczajnej i otwierać drogę do żądania stwierdzenia niezgodności orzeczenia z prawem. Aktywność strony w tym zakresie jest konieczna, skoro w ten sposób czyni ona zadość wymaganiu wykorzystania wszelkich dostępnych dla niej instrumentów prawnych służących wzruszeniu prawomocnego orzeczenia, co warunkuje dopuszczalność skargi o stwierdzenie jego niezgodności z prawem i uruchomienie odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa (por. m.in. postanowienia

Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2019 r., V CNP 53/17, niepubl. i z dnia 27 marca 2019 r., V CNP 57/17, niepubl.). Podkreślić należy, że braki w zakresie wymagań konstrukcyjnych, do których należy niezachowanie warunku, o którym mowa w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., nie podlegają uzupełnieniu, a skarga dotknięta takim brakiem podlega odrzuceniu *a limine*.

Skarga powoda nie spełnia warunku, określonego w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., skoro ogranicza się do wykazania, że brak jest ustawowej podstawy do złożenia skargi o wznowienie postępowania, że zaskarżony wyrok nie podlega zaskarżeniu skargą kasacyjną. W skardze wniesionej dnia 7 sierpnia 2019 r. - a więc już w czasie, gdy w systemie prawa obowiązywały przepisy o skardze nadzwyczajnej - nie zostało wykazane, że skarżący złożył do uprawnionego organu wniosek o wniesienie skargi nadzwyczajnej i że nie został on uwzględniony.

Niewykazanie tej okoliczności powoduje odrzucenie skargi na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c. o czym Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

jw